

ชื่องานวิจัย: การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมประดับเปลือกหอยแมลงภู
 ชื่อผู้วิจัย: นายสุรพันธ์ จันทนะสุด
 สาขา: ปรัชญา
 ปีงบประมาณ: 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมประดับเปลือกหอยแมลงภู ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมประดับเปลือกหอยแมลงภู เพื่อศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเครื่องประดับและของตกแต่งบ้านเพื่อจัดทำผลิตภัณฑ์หัตถกรรมประดับเปลือกหอยแมลงภู เพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประดับและของตกแต่งบ้านโดยใช้เปลือกหอยแมลงภู มาประกอบในตัวชิ้นงาน ผู้วิจัยใช้เครื่องมือวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแบบสอบถามความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

จากการศึกษาวิจัยผู้วิจัยนำเปลือกหอยแมลงภูจากจังหวัดสมุทรสงครามมาจัดทำผลิตภัณฑ์หัตถกรรมประดับเปลือกหอยแมลงภู โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลคิดเป็นร้อยละค่าเฉลี่ยผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจต่อลวดลายและผลิตภัณฑ์หัตถกรรมประดับเปลือกหอยแมลงภูดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์เครื่องประดับ มีความต้องการซื้ออยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 42 ความต้องการระดับมากคิดเป็นร้อยละ 20 ความต้องการระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 28 ความต้องการระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ 10 และความต้องการระดับน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 0
2. ผลิตภัณฑ์นาฬิกาแขวนผนัง มีความต้องการซื้ออยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 18 ความต้องการระดับมากคิดเป็นร้อยละ 21 ความต้องการระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 34 ความต้องการระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ 13 และความต้องการระดับน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 4
3. ผลิตภัณฑ์กรอบรูปไม้ มีความต้องการซื้ออยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 32 ความต้องการระดับมากคิดเป็นร้อยละ 15 ความต้องการระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 26 ความต้องการระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ 27 และความต้องการระดับน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 4
4. ผลิตภัณฑ์กล่องเครื่องประดับ มีความต้องการซื้ออยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 29 ความต้องการระดับมากคิดเป็นร้อยละ 31 ความต้องการระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 14 ความต้องการระดับน้อยคิดเป็นร้อยละ 26 และความต้องการระดับน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 0

Research Title : Product Creation of Handicrafts Decorated with Mussel Shell Sculptures

Researcher : Mr.Suraphan Chantanasut

Major : Philosophy

Fiscal Year : 2012

Abstract

The research title is the design of Product Creation of Handicrafts Decorated with Mussel Shell. The researcher has applied the software programs to create the patterns on wood-carving. The software can help solve the problems of carving patterns i.e. spacers, pattern draft etc. and keep them as data base on several wood-carving design. This research can be exploited to create the prototype of wood-carving patterns which would be beneficial to several aspects: education, profession, and other related fields of pattern design.

The tool used in this research is an interview form to experts and a questionnaire of satisfaction. The data is analyzed as percentage. In terms of satisfaction level, two points – pattern and product – are considered. The results show that:

1. As the jewelry, the highest level of the buying demand is calculated as the percentage of 42, the high level of 20, the medium level of 28 , the low level of 10 and the lowest of 0.
2. As the Wall clock, the highest level of the buying demand is 18, the high level of 20, the medium level of 34 , the low level of 13 and the lowest of 0.
3. As the picture frame with floral pattern, the highest level of the buying demand is 32, the high level of 15, the medium of 26, the low of 27 and the lowest of 4.
4. As the Box of jewels, the highest level of the buying demand is 29, the high level of 31, the medium of 14 , the low of 26 and the lowest of 0.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมระดับเปลือกหอยแมลงภู่งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพราะได้รับการสนับสนุน ในการให้คำแนะนำปรึกษา และให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานและบุคคลตั้งรายงานต่อไปนี้ พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนการทำงานวิจัยจากผู้ประกอบการ และกลุ่มบริโภคสินค้าโดยเฉพาะช่างผู้ปฏิบัติการในช่วงเวลาที่ได้ทำการสัมภาษณ์ ได้ให้ข้อเสนอแนะกับผู้วิจัยเป็นอย่างดีทั้งในด้านการออกแบบลวดลายและในด้านการผลิตเทคนิคต่างๆ ในด้านงานไม้ตลอดจนคำแนะนำในด้านความปลอดภัยในการใช้เครื่องมือเครื่องจักรที่เกี่ยวข้องกับงานไม้ ขอขอบคุณผู้ที่ได้ช่วยเหลือในด้านการพิมพ์และการจัดรูปแบบรูปเล่มงานวิจัยในครั้งนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนา เหมวงษา คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ ผู้ช่วย

ศาสตราจารย์ดร.บุญเรือง สมประจบเป็นผู้ให้คำปรึกษาด้านการออกแบบและการหาข้อมูล
ขอขอบพระคุณที่ปรึกษาโครงการวิจัยทุกท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

สุรพันธ์ จันทนะสุด
หัวหน้าโครงการ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ต
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ความสำคัญของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
ประโยชน์ของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ	3

นียมศัพท์เฉพาะ	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	4
ประวัติความเป็นมาของหอยแมลงภู	5
การแพร่กระจาย	7
อาหารและนิสัยการกินอาหาร	8
หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์	8
แหล่งวัตถุดิบเปลือกหอยแมลงภูอำเภ อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม	12
ความรู้เกี่ยวกับไม้	17
โครงสร้างของเนื้อไม้	19
ประเภทของไม้ที่นำไปใช้งาน	20
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	60
วิธีการดำเนินการวิจัยและสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล	60
ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	60
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	68
สารบัญญ(ต่อ)	
ตัวแปรที่ศึกษา	61
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	61
วิธีสร้างเครื่องมือวิจัย	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล	62
สถานที่ทำการทดลองและเก็บข้อมูล	62
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	157
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	157
สรุปผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์หัตถกรรม	
ระดับเปลือกหอยแมลงภู	158
เรียงลำดับจากการสำรวจความพึงพอใจจากมากไปน้อย	159
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	160
สรุปผลการวิจัย	160
อภิปรายผล	164
ข้อเสนอแนะ	164

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 หอยตองอัมพวา	13
2 ปลาทุแม่กลอง	13
3 เปลือกหอยแมลงภู่อัมพวา	14
4 เปลือกหอยแมลงภู่อัมพวาทุบให้แตก	14
5 การเลื่อยไม้ประดู่แดง	15
6 ไม้ประดู่แดงที่เลื่อยผ่าออกมาแล้ว	15
7 ไม้ประดู่แดงที่เลื่อยผ่าให้บาง	16
8 ไม้สักที่เลื่อยผ่าให้บาง	16
9 งานหัตถกรรมที่ทำจากไม้ประดู่(ไม้เนื้อแข็ง)	17
10 งานหัตถกรรมที่ทำจากไม้สน(ไม้เนื้ออ่อน)	18
11 งานหัตถกรรมที่ประดับเปลือกหอยแมลงภู่อัมพวา	18
12 สีโป้วหรือสีซ่อมรถยนต์	27
13 หมึกพิมพ์	29
14 วัสดุอุดตำหนิไม้	31
15 แซลแลค	32
16 วัสดุเคลือบผิวไม้	33
17 การเตรียมชิ้นงานทาน้ำมันเคลือบแข็ง	34
18 ทาน้ำมันเคลือบแข็ง	34
19 กระดาษทราย	35
20 เลื่อยฉลุมือ	36
21 การใช้เลื่อยฉลุมือ	37

22	สว่านมือ	39
23	ตะไบ	40
24	ปากคีบ	42
25	การใช้ปากคีบ	42
26	อุปกรณ์ประกอบชิ้นงาน	43
27	อุปกรณ์ต่างหูแบบเกี่ยว	43

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า	
28	อุปกรณ์ต่างหูแบบเจาะ	44
29	อุปกรณ์เข็มกลัด	44
30	น็อตขนาดเล็ก	44
31	หวงกลม	45
32	อุปกรณ์เข็มติดเนคไท	45
33	ข้อแขวน	45
34	ข้อต่อทองเหลือง	46
35	ข้อต่อแขวน	46
36	ก้านตรง	46
37	อุปกรณ์พวงกุญแจ	47
38	แบบร่างต่างหูทรงสามเหลี่ยม	47
39	แบบร่างต่างหูวงรี หยดน้ำและใบไม้	48
40	แบบร่างก้านขด	48
41	แบบร่างสามเหลี่ยมเอียง	49
42	แบบทรงข้าวหลามตัด	49
43	แบบทรงสามเหลี่ยมเจาะ 2 ช่อง	50
44	แบบทรงวงรีเจาะสามเหลี่ยม	50
45	แบบทรงสี่เหลี่ยมเจาะ	51
46	แบบทรงสามเหลี่ยมเจาะ 2 ช่อง	51
47	แบบรูปดาว	52
48	แบบสี่เหลี่ยม 2 ชั้น	52
49	แบบทรงสามเหลี่ยมเฉียง	53
50	แบบวงรีเจาะ	53
51	แบบทรงเม็ดข้าว	54
52	แบบสามเหลี่ยมเจาะ	54
53	แบบเครือเถาก้านขด	55
54	แบบทรงหยดน้ำ	55

55	แบบหยดน้ำเอียง	56
----	----------------	----

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่		หน้า
56	แบบหยดน้ำแบบเหลี่ยมทรงสูง	56
57	แบบทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าเจาะ 3 ช่อง	57
58	แบบรูปไข่เจาะวงรี	57
59	แบบรูปไข่เจาะสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด	58
60	แบบสี่เหลี่ยมจตุรัส	58
61	ภาพแบบ	64
62	ชิ้นงานที่ทำเสร็จแล้ว	64
63	วางแบบ	65
64	เจาะรู	65
65	ทำการเลื่อยฉลุ	66
66	ตะไบด้านใน	66
67	ประกอบไม้รองหลัง	67
68	เลื่อยขอบนอก	67
69	จะได้ชิ้นงานที่มีช่องสำหรับใส่เปลือกหอย	68
70	ตะไบส่วนขอบให้เรียบร้อย	68
71	ขัดกระดาษทรายให้เรียบร้อย	69
72	ขัดด้านหลัง	69
73	วางเปลือกหอยในช่อง	70
74	หยอดกาวร้อน	70
75	ได้ชิ้นงานที่ติดเปลือกหอย	71
76	ถมด้วยสีโป๊วผสมหมึกพิมพ์ดำ	71
77	ทิ้งไว้ให้แห้ง 2 ชั่วโมง	72
78	ขัดด้านหลัง	72
79	หลังจากขัดเสร็จ	73
80	ขัดด้านหน้าด้วยกระดาษทราย	73
81	ได้ความเงางามของเปลือกหอยเป็นสีมุก	74
82	ทาแชลแลค	74
83	ขัดผิวหน้าด้วยกระดาษทรายเบอร์ละเอียด	75

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่		หน้า
84	ทาน้ำมันเคลือบแข็ง	75

85 ภาพแบบ	76
86 ภาพชิ้นงานที่ทำสำเร็จ	76
87 วางแบบ	77
88 เจาะรู	77
89 ทำการเลื่อยฉลุ	78
90 ตะไบด้านใน	78
91 ประกบไม้รองหลัง	79
92 เลื่อยขอบนอก	79
93 จะได้ชิ้นงานที่มีช่องสำหรับใส่เปลือกหอย	80
94 ตะไบในส่วนขอบให้เรียบร้อย	80
95 วางเปลือกหอยในช่อง	81
96 หยอดกาวร้อน	81
97 ได้ชิ้นงานที่ติดเปลือกหอย	82
98 ถมด้วยสีโป๊วผสมหมึกพิมพ์ดำ	82
99 ทิ้งไว้ให้แห้ง 2 ชั่วโมง	83
100 ขัดด้านหน้า	83
101 หลังจากขัดเสร็จ	84
102 ขัดด้านด้วยกระดาษทราย	84
103 ได้ความเงางามของเปลือกหอยเป็นสีมุก	85
104 ทาเชลแลค	85
105 ขัดผิวหน้าด้วยกระดาษทรายเบอร์ละเอียด	86
106 เคลือบเงาชิ้นงาน	86
107 ภาพแบบ	87
108 ชิ้นงานที่ทำเสร็จแล้ว	87
109 วางแบบ	88
110 ทำการเลื่อยฉลุ	88
111 ตะไบด้านใน	89

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
112 ประกบไม้รองหลัง	89
113 วางเปลือกหอยในช่อง	90
114 ถมด้วยสีโป๊วผสมหมึกพิมพ์ดำ	90
115 ขัดด้านหน้า	91
116 หลังจากขัดเสร็จ	91
117 ขัดด้านหน้าด้วยกระดาษทราย	92

118	ได้ความเงางามของเปลือกหอยเป็นสีมุก	92
119	ทาแชลแลค	93
120	ขัดผิวหน้าด้วยกระดาษทรายเบอร์ละเอียด	93
121	เคลือบเงาชิ้นงาน	94
122	ภาพแบบ	95
123	ชิ้นงานที่ทำเสร็จแล้ว	95
124	วางแบบ	96
125	ตะไบด้านใน	96
126	ประกบไม้รองหลัง	97
127	ปรับแต่งขอบนอก	97
128	วางเปลือกหอยในช่อง	98
129	ถมด้วยสีโป๊วผสมหมึกพิมพ์ดำ	98
130	ขัดด้านหน้า	99
131	ขัดด้านหน้าด้วยกระดาษทราย	99
132	ได้ความเงางามของเปลือกหอยเป็นสีมุก	100
133	ทาแชลแลค	100
134	ขัดผิวหน้าด้วยกระดาษทรายเบอร์ละเอียด	101
135	ทาน้ำมันเคลือบแข็ง	101
136	ภาพแบบ	102
137	ชิ้นงานที่ทำเสร็จแล้ว	102
138	วางแบบ	103
139	ตะไบด้านใน	103

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า	
140	ประกบไม้รองหลัง	104
141	เลื่อยขอบนอก	104
142	จะได้ชิ้นงานที่มีช่องสำหรับใส่เปลือกหอย	105
143	วางเปลือกหอยในช่อง	105
144	ถมด้วยสีโป๊วผสมหมึกพิมพ์ดำ	106
145	ขัดด้านหน้า	106
146	หลังจากขัดเสร็จ	107
147	ขัดด้านหน้าด้วยกระดาษทราย	107
148	ได้ความเงางามของเปลือกหอยเป็นสีมุก	108
149	ทาแชลแลค	108
150	ขัดผิวหน้าด้วยกระดาษทรายเบอร์ละเอียด	109

151	เคลือบเงา	109
152	ภาพแบบ	110
153	ชิ้นงานที่ทำเสร็จแล้ว	110
154	วางแบบ	111
155	ทำการเลื่อยฉลุ	111
156	ตะไบ	112
157	ประกบไม้รองหลัง	112
158	เลื่อยขอบนอก	113
159	จะได้ชิ้นงานที่มีช่องสำหรับใส่เปลือกหอย	113
160	วางเปลือกหอยในช่อง	114
161	หยอดกาวร้อน	114
162	ถมด้วยสีโป๊วผสมหมึกพิมพ์ดำ	115
163	ทิ้งไว้ให้แห้ง 2 ชั่วโมง	115
164	ขัดด้านหน้า	116
165	หลังจากขัดเสร็จ	116
166	ขัดด้านหน้าด้วยกระดาษทราย	117
167	ได้ความเงางามของเปลือกหอยเป็นสีมุก	117

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่		หน้า
168	ทาแชลแลค	118
169	ขัดผิวหน้าด้วยกระดาษทรายเบอร์ละเอียด	118
170	เคลือบเงา	119
171	ภาพแบบ	120
172	ชิ้นงานที่ทำเสร็จแล้ว	120
173	วางแบบ	121
174	ทำการเลื่อยฉลุ	121
175	ตะไบด้านใน	122
176	ประกบไม้รองหลัง	122
177	จะได้ชิ้นงานที่มีช่องสำหรับใส่เปลือกหอย	123
178	วางเปลือกหอยในช่อง	123
179	หยอดกาวร้อน	124
180	ได้ชิ้นงานที่ติดเปลือกหอย	124
181	ถมด้วยสีโป๊วผสมหมึกพิมพ์ดำ	125
182	ขัดด้านหน้า	125
183	หลังจากขัดเสร็จ	126

184	ตัดด้านหน้าด้วยกระดาษทราย	126
185	ได้ความเงางามของเปลือกหอยเป็นสีมุก	127
186	ทาแชลแลค	127
187	ตัดผิวหน้าด้วยกระดาษทรายเบอร์ละเอียด	128
188	เคลือบเงาชิ้นงาน	128
189	ภาพแบบ	129
190	ชิ้นงานที่ทำเสร็จแล้ว	129
191	วางแบบ	130
192	ตะไบด้านใน	130
193	ประกบไม้รองหลัง	131
194	เลื่อยขอบนอก	131
195	ตะไบส่วนขอบให้เรียบร้อย	132

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่		หน้า
196	วางเปลือกหอยในช่อง	132
197	หยอดกาวร้อน	133
198	ถมด้วยสีโป๊วผสมหมึกพิมพ์ดำ	133
199	ตัดด้านหน้า	134
200	ตัดด้านหน้าด้วยกระดาษทราย	134
201	ได้ความเงางามของเปลือกหอยเป็นสีมุก	135
202	ทาแชลแลค	135
203	ตัดผิวหน้าด้วยกระดาษทรายเบอร์ละเอียด	136
204	เคลือบเงาชิ้นงาน	136
205	ภาพแบบ	137
206	ชิ้นงานที่ทำเสร็จแล้ว	137
207	วางแบบ	138
208	เจาะรู	138
209	ทำการเจาะรู	139
210	ตะไบด้านใน	139
211	ประกอบไม้รองหลัง	140
213	จะได้ชิ้นงานที่มีช่องสำหรับใส่เปลือกหอย	141
214	ตะไบส่วนขอบให้เรียบร้อย	141
215	วางเปลือกหอยในช่อง	142
216	หยอดกาวร้อน	142
217	ได้ชิ้นงานที่ติดเปลือกหอย	143

218	ถมด้วยสีโป้วผสมหมึกพิมพ์ดำ	143
219	ขัดด้านหน้า	144
220	หลังจากขัดเสร็จ	144
221	ขัดด้านหน้าด้วยกระดาษทราย	145
222	ได้ความเงางามของเปลือกหอยเป็นสีมุก	145
223	ทาแชลแลค	146
224	ขัดผิวหน้าด้วยกระดาษทรายเบอร์ละเอียด	146

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่		หน้า
225	เคลือบเงาชิ้นงาน	147
226	ภาพแบบ	148
227	ชิ้นงานที่ทำเสร็จแล้ว	148
228	วางแบบ	149
229	ทำการเลื่อยฉลุ	149
230	ตะไบด้านใน	150
231	ประกบไม้รองหลัง	150
232	เลื่อยขอบนอก	151
233	ตะไบส่วนขอบให้เรียบร้อย	151
234	วางเปลือกหอยในช่อง	152
235	หยอดกาวร้อน	152
236	ได้ชิ้นงานที่ติดเปลือกหอย	153
237	ถมด้วยสีโป้วผสมหมึกพิมพ์ดำ	153
238	ขัดด้านหน้า	154
239	ขัดด้านหน้าด้วยกระดาษทราย	154
240	ได้ความเงางามของเปลือกหอยเป็นสีมุก	155
241	ทาแชลแลค	155
242	ขัดผิวหน้าด้วยกระดาษทรายเบอร์ละเอียด	156
243	เคลือบเงาชิ้นงาน	156

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 ระดับความพึงพอใจต่อลวดลายและผลิตภัณฑ์หัตถกรรม
ประดับเปลือกหอยแมลงภู

หน้า

158